

jmění; to připouští citované nařízení čis. 105 z roku 1918 pro případy, tímto nařízením upravené, a obsahuje v §u 12 i opatření pro případ, že od členů vybráno bude více, než pak konečně ku krytí schodku jest třeba. Patrně tedy, že podkladem pro požadování doplatků může být dle okolností případu i tak zvaná pasivita bilanční, a není správným názor dovolatelky, že vyšetřením pasivity bilanční zjišťuje se pouze dočasná neschopnost k placení. Jde o to, zda v tomto případě lze bilanční pasivitu vzít za podklad pro rozhodnutí. Dovatelka proti bilančnímu schodku teprve v dovolacím spise uvádí, že do vykázaného schodku neprávem zaúčtováno jest 800.000 Kč jako tak zvané stavební příspěvky drahotní. Ale výtky tato nebyla činěna v první stolici, i jde tedy o novoty, k nimž dle §u 504 c. ř. s. nelze v dovolacím řízení přihlížeti. S druhé strany podotknouti dlužno, že žalobce sice ve sporu netvrdil určité výše schodku, nýbrž, že teprve vedlejší intervenient ve svém přípravném spisu přednesl, že dle bilance k 14. červenci 1923 jest schodek 1,122.846 Kč 42 h a že likvidatoři rozvrhli tu ztrátu na členy a vyžádali si doplacení ve výši 50% členského ručení. Tyto skutkové okolnosti žalobce i žalovaná při nejbližším ústním jednání doznali. Tím odbyto jest tvrzení dovolatelčino, že žalující strana ve sporu pasivitu družstva vůbec netvrdila. Zároveň jest patrné, že dovolatelka vůbec před procesním soudem nenamítala, že vzhledem k tomuto bilančnímu schodku se na ní požaduje snad více, než k čemu je dle §u 76 cit. zákona povinna, t. j. že k náhradě ztráty oné stačily by menší doplatky než ve výši 50% členských podílů. Za tohoto stavu věci nezbylo, než žalovanou odsouditi dle prosby žalobní.

Čís. 4866.

Uzavřena-li sice co do ostatních podmínek přesná smlouva pracovní, co do odměny však pouze podmínečně, jest, nesplnila-li se tato podmínka, platiti odměnu přiměřenou.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 316/25.)

Žalobce nastoupil službu jako akordant u žalované společnosti, majitelky parostrojní cihelny, na základě písemné smlouvy, dle jejíhož odstavce I. příslušelo mu za každých tisíc vypálených cihel 90 Kč, podaří-li se snížit plat na 2 Kč za hodinu. Žalovaná vyplatila žalobci za vyrobené cihly (750.000 kusů) celkem 52.300 Kč. Žalobě o 25.325 Kč vyhověl procesní soud první stolice potud, že přiznal žalobci 8450 Kč, ohledně dalších 16.875 Kč žalobu zamítl. Důvod: Nesporným jest, že žalobce vypálil žalované firmě svými dělníky dle smlouvy ze dne 13. dubna 1923 celkem 750.000 cihel, jež žalovaná strana od něho převzala a dále jimi disponovala. Sluší pouze rozhodnouti otázku, co byl žalobce oprávněn požadovati za vypálení 1000 cihel. Podle znění odst. 1 oné smlouvy nabyt soud přesvědčení, že žalobce byl podle této smlouvy oprávněn požadovati v každém případě jen 90 Kč za 1000 vypálených cihel, že by v tomto odstavci 1. muselo výslovně státi, že má právo na poměrné zvýšení odměny za vypálení cihel, když se mu snížení mezd dělníků na 2 Kč za hodinu nepodaří a, kdyby chtěl činiti nároky na zvý-

šení cen cihel, že by byl musel dle dodatku k § 12 smlouvy se žalovanou uzavřít novou smlouvu, což se dle jeho vlastního doznání nestalo. Kromě toho je dále zjištěno, že žalobce se smlouvou zavázal vyrábět 1000 cihel za 90 Kč a že při sepisování této smlouvy a při řeči o snížení dělnické mzdy na 2 Kč za hodinu si žalobce to přepočítal, co se má platit a zkoumal, zda se mu to vyplatí, načež prohlásil, že si to s dělníky sám vyřídí a že bude cihly vyrábět za 90 Kč a že potom každý týden v pátek nebo v sobotu, když mu bylo placeno v kanceláři žalované firmy za určitý počet vyrobených a odvedených cihel, vždycky se spokojil s tím, když mu byla účtována ona ujednaná cena 90 Kč za 1000 cihel, a nikdy nic proti této ceně nenamítal. Je tedy takto zjištěno, že žalobce neměl za vyrobené a žalované firmě odevzdané cihly právo více účtovat nežli 90 Kč za 1000 kusů a že snížení nebo zvýšení dělnických mezd nemělo na toto účtování vlivu. Byť i v §u 12 smlouvy stálo, že v případě snížení nebo zvýšení dělnických mezd nutno smlouvu obnovit, je soud toho náhledu, že smlouva ta je pro tento spor směrodatnou, protože žádná ze stran ji neprohlásila výslovně za zrušenou a obě strany v ní pokračovaly. Je-li tedy nesporným počet 750.000 žalobcem vypálených a žalovanou přijatých cihel a je-li zjištěno, že za 1000 cihel má žalobce obdržeti 90 Kč vychází celková pohledávka jeho 67.500 Kč. Žalovaný sám připouští, že dle odst. 8. smlouvy měla žalovaná firma právo zadržeti asi 10% této ceny jako záruku správné a řádné výroby cihel, a že jí dosud přísluší právo oněch 10% ze 67.500 Kč tedy 6750 Kč si zadržeti, takže měla žalovaná firma zaplatiti žalobci za veškeré vypálené cihly celkem 60.750 Kč. Je nesporným, že žalobce obdržel na svou pohledávku od žalované celkem 52.300 Kč, takže soud přichází k tomu, že žalovaná firma dluhuje žalobci ještě 8450 Kč. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů, pokud jimi byla zamítnuta žaloba na zaplacení 16.875 Kč a vrátil věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Rozhodnutí sporu spočívá na výkladu písemné smlouvy o mzdě úkolové (akordní) ze dne 13. dubna 1923, jejíž znění je nesporným, takže nejde o skutkové zjištění, jímž by byl dovolací soud vázán, nýbrž o právní posouzení věci, jež podrobena jest přezkumu nejvyššího soudu. V tomto směru vytklo dovolání právem dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. Odvolací soud převzal přesvědčení soudu své stolice, že žalobce byl podle smlouvy oprávněn požadovati v každém případě jen 90 Kč za 1000 vyrobených cihel. Přesvědčení to odůvodněno bylo úvahou, že v odst. 1. smlouvy není stanoven nárok žalobcův na poměrné zvýšení odměny, kdyby se mu nepodařilo snížit mzdu dělníků na 2 Kč za hodinu, mimo to i další úvahou, že by byl musil dle dodatku k § 12. smlouvy sjednat novou smlouvu, kdyby byl chtěl požadovati vyšší mzdu, ale že k tomu nedošlo. Žalobce přednesl, že se mu nepodařilo snížit mzdu svých dělníků na uvedenou částku. Správnost tohoto přednesu nebyla zjištěna, ježto nižší soudy vzhledem k svému právnímu názoru pokládaly přímé zjištění toho za nepotřebné. Dovolací soud, nesdíleje právního přesvědčení nižších soudů, pokládá zjištění to za nutné. Smlouvu ze dne

13. dubna 1923, jest podříti pod pojem smluv, vytčených v §u 1152 obč. zák., jež k platnosti své nevyžadují, by smluvena byla přesná odměna za provedené práce neb dílo. To je patrné z §u 1152 obč. zák., dle něhož je pokládati za smluvenou přiměřenou odměnu, nebyla-li smluvena určitá odměna. Smlouvou ze 13. dubna 1923 smluvily strany určitou odměnu t. j. 90 Kč za 1000 cihel jen podmíněně, t. j. nastane-li případ předpokládaný v odst. 1., vyhradili si pak pro případ změny předpokládaných poměrů právo sjednati novou smlouvu. Tato výhrada mohla se však týkati jediné výše odměny. Smlouva ze 13. dubna 1923 platila bezpodmínečně, pokud žalobce se zavázal vyráběti pro žalovanou cihly, kdežto odměna stanovena byla jen podmíněně. Nebyla-li podmínka splněna, mělo dojíti k nové smlouvě o výši odměny odpovídající skutečným poměrům. Pokud k této smlouvě nedošlo, platí smlouva jen co do sjednaných prací nebo díla, ne však co do výše odměny. Pokud strany nemohou se shodnouti o této výši, jest užití §u 1152 obč. zák. a bude stanoviti přiměřenou odměnu. Pokud odměna tato bude přesahovati částku 90 Kč za 1000 vyrobených cihel, je žalobní nárok oprávněn. Názoru tomu nejsou na překážku ani skutečnosti zjištěné výpovědí svědka P-a. Prohlásil-li žalobce, že si to s dělníky sám vyřídí a že bude vyráběti cihly za 90 Kč, učinil tak za předpokladu, že se mu podaří docílití snížení mzdy svých dělníků na 2 Kč za hodinu, takže v tomto směru odpovídá písemná smlouva srovnalé vůli stran. Svědek potvrdil totiž výslovně, že byla řeč o snížení dělnické mzdy na 2 Kč. Také další skutečnost, že žalobce z počátku přijímal bez námitek odměnu 90 Kč za 1000 cihel, nenasvědčuje vzdání se nároku na vyšší mzdu podle §u 1444 obč. zák., byla-li ovšem tato mzda oprávněna nesplněním uvedeného předpokladu. I když nižší soudy nezjistily správnosti anebo nesprávnosti přednesu žalobce, že domáhal se již po třech týdnech sepsu nové smlouvy, postačí nesporná skutečnost, že v srpnu 1923, tudíž po době poměrně krátké 4 měsíců, předložil nástin nové smlouvy, kterou domáhal se odměny 110 Kč místo 90 Kč. K rozhodnutí sporu bude proto zapotřebí zjistiti, zda žalobci podařilo se snížit mzdu na 2 Kč, v tomto případě není ovšem žalobní nárok důvodný, anebo zda se mu to nepodařilo, v kterémžto případě bude jednati dále a zjistiti odměnu přiměřenou podle §u 1152 obč. zák., a dle toho rozhodnouti o žalobě.

Čís. 4867.

Dopravní řád železniční.

Použila-li železnice omylně tarifu v tom směru, že předepsala dopravné odesílateli, nikoliv příjemci, jest oprávněna domáhati se ve lhůtě §u 71 žel. dopr. ř. doplatku na příjemci.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1925, Rv I 321/25.)

Dle přednesu žalující dráhy obdržel žalovaný v březnu 1923 vůz struskových cihel ve váze 15260 kg. Stanice odesílací vypravila omylem zásilku, ač odesílatel si vyplacení nepřál, vyplaceně a vyúčtovala v měsíčním úvěru odesílateli na dopravních poplatcích 309 Kč 20 h. Ode-